

פרוטוקול מס. 15/א

מישיבת ועדת הכספים

שהתקיימה ביום ב', כ"ט בחשוון, תשט"ו - 14.11.55 בשעה 10.45

נ ו כ ה י מ

- חברי הוועדה: היו"ר י. גורי
 ח. אריאב
 י. בדר
 א. בהיר
 א. הרצפלד
 מ. חזני
 ז. סוזאייב
 י. ספיר
 ז. צור
 מ. קלמר
 ח. רובין

- מוזמנים:
 ד"ר לנדאו - מטנה לממונה על הכנסות המדינה.
 מר ברזני - יועץ משפטי.
 ד"ר קימרון - מטעם משרד המשפטים.
 מר שמעוני - מטעם בנק ישראל.
 ט. בזק - מזכיר הוועדה.

- סדר-היום:
 (1) המשך הדיון בחוק לתיקון פקודת מס הרכוש העירוני, תשט"ו - 1955;
 (2) שאלות לשר האוצר;
 (3) חוק החלפת שמרי בנק ומילווה חובה, תשי"ב 1952 - זו בדבר חשבונות הפטורים ממילווה חובה.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

במהלך הדיון בהצעת חוק לתיקון פקודת מס הרכוש העירוני הוברר לנו, שתוך כדי התאמה חל גם שינוי יסודי בחלוקת העומס בין החוכר והבעל. אינני מביע דעה לעצם ההצעה, אולם תכנן זה של החוק אינו מחייב עם דברי ההסבר. ד"ר לנדאו מתבקש לתת הסברים כיצד ליישב את הדברים.

ד"ר לנדאו: ההגדרה הנוכחית קיימת כבר בשני חוקים קודמים והכוונה היא להעתיקה לחוק זה כדי להגיע להתאמה. ההגדרה אינה פוגעת בקשרים שבין החוכר והבעל, ולפיכך ידע כל חוכר כי החל מ- 1.4.56 עליו לשלם מסים לפי פרוצידורה מסוימת על הנכס שהוא חוכר. בכך לא נגרם עוול לשני האדדים. המגמה היא להביא לכלל הגדרה אחידה כשם שאנו מתכוונים להגיע להערכת רכוש אחידה לכל דבר, למס עזבוני, מט רכוש עירוני, מס הכנסה וכדומה.

א.ד.

היו"ר י. גורי:

יש כאן היזושים לגבי רק במונחים בלבד בחלוקה.

ד"ר לנדאו:

אין לנו יוצרים עובדות על דברים שנקיימו.

היו"ר י. גורי:

אולי החל מ-1.4.56 יכנס החוק לתקפו ועמו חלוקה מסוימת שחרת של החלומים בין החוכר והבעל. זהו אולי עיקרו של החוק, ולכן אין ביטוי בדברי ההסבר.

ז. סוזאייב:

מדוע יש אורך לפעל במידה כזו את תקופות החכירה? האם סולה כזה קיימת במציאות או

שזוהי חלוקה מקריה-ארעית?

ד"ר לנדאו:

זוהי החלוקה שנקבעה גם בחוקים האחרים.

היו"ר י. גורי:

המגמה היא ש-15 שנה ומעלה יסלה החוכר 100%. המרחק בין 5 שנים ל-15 שנה חולק ל-6 שלבים, כל שלב בן שנתיים, והעלייה היא בגבולות של 10% בכל שלב.

ז. סוזאייב:

המענה הממשית שנשמעה הייתה, כי לחלוקה הזו עלולה להיות השפעה חקאינית היות ובהרבה מקרים נמצאת הבעלות בידי גוף ציבורי כמו המדינה, הקרן-הקיימת או מומדות אחרים.

ד"ר לנדאו:

חשב כזה אינו קיים היות ובחוקי המדינה יש הוראה מפורשת האומרת, כי המסים מוטלים

על החוכר.

א. הרצפלד:

המציאות מוכיחה שיש חוזים לשלוש שנים ומעלה ואין שלבי ביניים. לכן נראה לי שהחלוקה הזו היא מיותרת.

י. סמיר:

האם בקבלת הפיאוויים נהנה החוכר לפי אותו אחוז?

ד"ר לנדאו:

אם החכירה היא לזמן ארוך מפצים את החוכר, את לזמן קצר - הפיאוויים מחלקים בין החוכר והבעל לפי הפרופורציה הזו.

י. סמיר:

מאחר והמדובר הוא בקבלת פיאוויים, הרי החלוקה לתקופות של שנתיים היא מוצדקת בתכלית.

ה צ ב ע ה

סעיף 1(1) - נתקבל

סעיף 1(2)(א) - נתקבל

סעיף 1(2)(ב)

ז. צור:

בסיפא של הסעיף נאמר: "כתקופת חכירה רואים את התקופה המכסימלית שבה רשאי החוכר או חוכר המשנה להמשיך בחכירה...". היות ובדרך כלל ניתנת לחוכר אפשרות לבחור לשצמו המשך החכירה, אני רואה בהוראה זו פגיעה קשה מדי. אני מתנגד לכך, כי המדובר הוא בזכות לחכירה שאין בה ודאות, ואם קובעים את חלקו של החוכר בתשלום המס בהתאם לכך הרי מעליה את הדירוג אשר במבלה.

ד"ר קיירוני:

הנימוק לכך הוא אותו נימוק שהניענו להכניס זאת לחוק הארנונה. המחוקק אינו יכול לדרוש מאנשי המס לבדוק לאחר תקופה ראשונה אם השתמשו בזכות את לאו ואחר כך-כך להורות על חישובים חדשים. דבר זה לא יתכן ולכן היו לפנינו שתי ברירות: האחת - ליצור מהנחה שמי שיש לו יופציה לא ישתמש בה ולג להכניס פסקה זו; השניה - ליצור מהנחה שחוכר אשר התנה את החכירה בזכות להאריך את תקופתה ישתמש בה - והמציאות מלמדת אותנו שברוב

א.ד.

לאור הסוביה שהחוק אינו חל על חוזי חכירה קיימים אלא על אלה העתידים לבוא - יש להניח שכל חוכר ידע את הזכרים הללו והוא יהיה רשאי לכתוב בחוזה, כי יש לו זכות להארכה אולם גמידה ולא ילחמנו בה יחזיר לו הבעל את הסכומים ששילם על-חשבון מס רכוש פירוני.

היות ובדרך כלל מסתמשים בזכות ההארכה ויש גם אפשרות לחוכרים להבטיח את עצמם - נראה שזהו פתרון מוצדק.

ד. אור: אני מציע למחוק את הסיפא של הסעיף.

היו"ר י. גורי: אנו נאביע בנפרד על הרישא והסיפא.

ה א ב ע ה

הרישא של סעיף 1(2)(ב) - נ ח ק ב ל

הסיפא של סעיף 1(2)(ב) - נ ח ק ב ל

זכות הסתייגות לסיפא של הסעיף שמורה לחבר-הכנסת צור.

סעיף 1(3)

י. ספיר: הטעיף אומר "יראו את החברה או האגודה השיחופי כבעלו של הנכס, על אף האמור בפסקה (2)...". מה אמור בפסקה (2) העומד בסתירה לכך?

ד"ר קימרון: אנו אומרים כי במקרה זה האגודה הישאר הבעל, והמס מוטל כאן על הבעל.

היו"ר י. גורי: אפשר להוסיף כאן פסקה האומרת, שעל אף האמור בפסקה (2) יחולו במקרה זה התשלומים לפי חלוקה אחרת.

י. ספיר: הנוסח הזה קובע שהחברה פרטית או אגודה שיחופית נחשבות כבעל בהתאם להגדרה הנ"ל, אולם מה חל על הבעל, איזה שווי, לא נאמר כאן.

ד"ר קימרון: אנו דנים על סעיף זה מבחינה פנימית כאילו היה זה סעיף מאריאלי, בעוד שמבחינה משפטית זהו סעיף של הגדרות. סעיף (2) מגדיר מיהו בעל, ואנו אומרים כאן, שעל אף האמור לעיל, במקרה שנכס מוחקר והבעל היה חוכר, הרי הבעל נשאר הבעל הרשות.

ד"ר לנדאו: בשנים האחרונות נכנו הבתי המשותפים על-ידי חברות או אגודות שיחופיות. באגודה כזו יש בדרך כלל עשרות חברים, וכוונת הסעיף היא לרכז את הגביה מיד אחת.

י. ספיר: את הכוונה העיקרית היא לרכז את הגביה - לשם מה צריך שר האוצר להורות אחרת? לגבי איזה מקרים מכוון הדבר?

ד"ר לנדאו: לעתים קורה שאחד מחברי האגודה מסרב לשלם, ואז הטיפול יהיה נפרד.

י. ספיר: אם האגודה השיחופית היא גוף משפטי היכול לחייב את חבריו - יש הצדקה להמיל עליה סמכות כזו. אבל אם אין לה סמכויות ואפשר לטרב לה - כיצד אפשר להמיל עליה תפקיד כזה?

א.ד.

ד"ר קימרון:

חברה כזו נוסדה מזמנו כדי להחכיר את הדירות, ולאחר שהן נחכרו אין לה מה לעשות. יש מקרים בהם החברה מוסיפה להחכירה אך ורק על הנייר, וכאשר באים שלמונות המס אין להם למי לפנות. במקרים כאלה יגבו את המס מהחוכרים באופן אינדיבידואלי.

י. ספיר:

מדוע לחייב גוף אשר יודעים מראש כי אינו מסוגל למלא את המסל עליו?

היו"ר י. גורי:

הסעיף בא להבטיח את שתי האפשרויות: לפנות באופן אינדיבידואלי וגם לפנות באופן קולקטיבי לאגודה, כאשר קיימת מסגרת כזו.

מ. חזני:

לדעתי נוסח זה אפשר לאגודה להתחמק מחלוקה המס, כי היא יכולה למעוך: אני הדגש הבעל ובתוקף סעיף (2) אני מטורה.

י. ספיר:

אפשר לפתור את הבעיה אם יוסיפו לאחר המליצה "יראו את החברה או האגודה השיחופית כבעלו של נכס" את המליצה: בהתאם לסעיף 1.

ד"ר קימרון:

הסעיף הזה בא להגדיר מיהו הבעל, ויש טעמים אחרים האומרים שהבעל חייב בתשלום. סעיף זה קיים בחוק הארנונה ועד כה לא היו תלונות עליו.

מ. חזני:

אני מייצג לכתוב: ... כבעלו של נכס בלתי מוחזק, על אף האמור בפסקה (2).

ד"ר קימרון:

אותו נוסח מופיע בחוק הארנונה, ואם ניסנה אותו טאן יגרוה הדבר לפירושים שונים שם.

י. בדר:

סעיף (2) דוחה את תוקף החוק לעשרות חמשים ובכך מוריק אותו מחכנו. חוק זה עלול לגרום לתסבוכת משפטית, ליצור בעיות רבות ולעורר ספקות בעיקר לגבי הגבול שבין המקרים הישנים והחדשים. עד כה הייתה כתובת אחת לגביית מס רכוש קירוני, ואילו עתה יהיו שתיים, ויהיו מקרים מסופקים ללא גבול, ביחוד לאור העובדה שכאן אין אפשרות לערוך שומות זמניות, אלא יהיה צורך לערוך שומות סופיות.

היתרונות שרואים להשיג על-ידי חוק זה, שאיננו שולל אותו, יהיו כרוכים בהפסדים, ואני מרצה לעצמי להזהיר על כך מראש. אם כבר רוצים לאחד - מוטב היה כבר לשלב את הארנונה על הרכוש עם מס הרכוש הקירוני, כמו שהציעה הממשלה לראשונה.

ד"ר לנדאו:

אי-אפשר לשלב דברים אלה, כי ארנונה אינה בבחינת מס ואינה מופיעה בחקאיב, בעוד שמס זה הוא חלק של החקאיב.

ה צ ב ע ה

סעיף (3)1 - נ ת ק ב ל

מ. חזני:

אני מציע כי היועץ-המשפטי יבדוק שמא אפשר להכניס את התוספת שהצעתי גם בחוק הארנונה, כי לדעתי החיקון דרוש בשני החוקים גם יחד.

ה צ ב ע ה

סעיף (4)1 - נ ת ק ב ל

סעיף (5)1 - נ ת ק ב ל

סעיף 2.

י. בדר: אני מציע כי במקום המליצה "לפני תחילתו של חוק זה" יאמר - לפני הרצון בינואר 1960.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת בדר - לא נתקבלה

הסתייגות: לחבר-הכנסת בדר.

י. בדר: אני מציע סעיף נוסף בזו הלשון:

היה בית או קרקע נתון להכירה על-ידי בעלו לחוכרים ממפר לשם דיור לפני תחילתו של חוק זה (ואני מציע שתחילת החוק תהיה ב- 1.1.1960) - ידחה חוקף החוק לגבי חכירת הדירות בבית זה או על קרקע זו כל זמן שבנוגע להכירה מחכירות אלה חל סעיף (2).

הכוונה היא, שכל זמן ובבית מסוים קיימת השיטה הישנה של החלומים, היא תחול גם על הדירות האחרות באותו בית.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת בדר לתוספת סעיף - לא נתקבלה

הסתייגות: לחבר-הכנסת בדר.

סעיף 3

ד"ר לנדאו: תחילתו של חוק זה תהיה מיום 1.4.1956.

י. בדר: אני מציע כי תחילת החוק תהיה מיום 1.1.1960

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת בדר - לא נתקבלה

סעיף 3 - נתקבל

הסתייגות: לחבר-הכנסת בדר.

ח. רובין: בסעיף 1(2) (ב) נאמר: "דין חוכר מטנה כדין חוכר ראשי", ופירושו של דבר שטניהם יצטרכו לשלם את המס. לא נאמר כאן שעל-ידי כך מטוחר החוכר הראשי מתשלום. לדעתי יש לתקן את הנוסח ולומר: יבוא במקום חוכר ראשי - חוכר מטנה.

היו"ר י. גורי: השאלה היא אם הנוסח מביע את כוונת המחוקק, שהחוכר הראשי משוחרר וחוכר המטנה חייב.

ד"ר קיטרון: לו הייתה השאלה מתעוררת בחוק הארנונה הייתי אולי גומר שמוטב להסיר ספק, אם כי אינני שוחף לספקות של חבר-הכנסת רובין. אם נסטה כאן מנוסח של חוק הארנונה, אפשר יהיה לחת משמעות אחרת לנוסח הקייה בחוק הזה, כי שינוי נוסח הוא שינוי מורה, זה כלל אחד לבית המשפט.

ד"ר לנדאו: כיוון שהמשלה עומדת לתקן את חוק הארנונה, אפשר אולי להכניס פה את התיקון

ד"ר קיטרון: אנו נחפש נוסח מתאים שיצנה על הבעיה.

מ. חזני:

עיינתי בטבלה וראוני לחזור ולהקשות:
מה דין שלוש היגים האחרונות כפי שהחכירה

היא ל-4 שנים בלבד?

ד"ר לנדאו:

לאחר שנה אחת חוזרו חובת התשלום לבעל.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש את ד"ר לנדאו להמציא לנו
טבלה אשר תכלול דוגמאות שונות, בעקבות
השאלות שהוצגו כאן, ומה שהיה חובת תשלום המס בכל מקרה ומקרה. את הטבלה
נצטרך לפרסוקול של ועדת הכספים כדי שלא יחזרו טפשות. לאחר קבלת
הטבלה נשוב לענין ונאשר את החוק.

מ. קלמר:

האם יש כוונה לאחד למס אחד את מס הרכוש
העירוני הממשלתי ומס הרכוש העירוני? אם כן -

מה ההתקדמות בשטח זה?

היו"ר י. גורי:

על שאלה זו נתקבלה תשובה בישיבה קודמת,
שהכוונה היא ליכוד טכני-אדמיניסטרטיבי,

ובשלב זה אין דניה על מס אחד.

שאלות לשך הזכר

א. הרצפלד:

ענין ההלוואות לפלחה יוצא לפעל, אולם בין
מקבלי ההלוואות נכללים גם מסקים אשר יכולים
לקבל אשראי באופן ישיר מהבנק הלאומי כי הם לקוחות קבועים של הבנק.
הרחבת הרשימה הביאה לקיצוצים בטכומי ההלוואות למסקי הספר ומסקי
נחשלים, והללו אין באפשרותם לקיים את הוריעה.

אי לכך אני שואל: ... יכללו מסקים אלה
במסגרת זו? אני חובש שהמסקים המבוטטים לא יכללו ברשימה הזו, ולעומת
זאת תלחץ הממשלה על הבנקים לתת להם אשראי בדרך המקובלת.

י. ספיר:

אני מבקש לקבל מהאוצר גיור ד' רשימה
של העליות במחיריה של המצרכיה השונים במשך
התקופה מאפריל עד היום, וכן פירוט של העלאת האחרונה באינדקס שהתבטאה
בשמונה נקודות.

חוק החלפת שמרי בנק ומילורה חובה - תשי"ב - 1952 -
או בדבר השגורנות המיוריים ממילורה חובה.

ד"ר קימרון:

צו זה מכונן לטגור את הרשימה פעם אחת
ולתמיד מבלי לתקן את הרשימה הקיימת.

י. בדר:

האם ההוק נותן לנו אפשרות להגביל זכויות
אלו במסגרת של הזמן, כי הרי אנו פועלים

כאן בתור גוף סטטוטורי?

ד"ר קימרון:

משרד המשפטים דן בשאלה והגיע לכלל מסקנה
שהדבר הוא במסגרת החוק. הוא ראה לפניו את
הנימוקים של חבר-הכנסת בדר, אולם נימוקים שכנגד שכנעו אותו שהספק
אינו עומד בפני ביקורת.

מ. חזני:

האם גם היום מגיעות בקשות, הרי חלפו כבר שלוש
שנים מאז?

מר שמעוני:

מילווה חובה בגובה של 10% הורל ביוני, 1952, והבנקים חילבו את החטבונות בהחאט לכך באופן אומומי והעבירו את הכסף לאוצר. שר האוצר פרסר את הצו הפוסר סוגי חטבונות מסוימים באוקטובר 1952, ארבעה חדשים לאחר שהמילווה נגבה. כיוון שהחיוב כבר נעשה, פנתה הוועדה למילווה חובה לבנקים וביקשה מהם את רשימת החטבונות הכלולות בטוגים הללו. הוועדה קיבלה את הרשימה וגמרה את המיפול כמעט בכל החטבונות בשנת 1953, ועוד חלק מהם בשנת 1954. הוועדה קבעה פסור והכסף הוחזר, וכיום נסתימה הפעולה, אולם פה ושם נזמרים אנשים ובנקים שמגיש להם הפסור, ואיך אנו יכולים לסגור את החיקים כי איך היבלה בזמן. הצנין גורה לחטבוכת וגוזל זמן, והבקשות שעלולות להתקבל הן אפסיות. בהחאט לכך הובא הצו שהונח לפניכם.

י. בדר:

אני מסוכנע שהדבר אינו בסמכותנו, אולם אני חושב שיש יתגלו עניינים רציניים יפנה האוצר אלינו ויבקש להאריך את הזמן. אני מעדיף שהדבר יובא באורח חוק לכנסת.

היו"ר י. גורי:

אני מציע את הסיכום הכא: ועדת הכספים מאשרת את הצו בלא את לאחר החליטות עם היועץ המשפטי יחברר טיש להעדיף מהלך של הבאת חוק לכנסת. במקרה זה, במקום הצו יובא חוק; אם לאו - הצו מקבל תוקף.

ההצעה נתקבלה

היו"ר י. גורי:

אני נועל את הישיבה.